

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 „ „ „ 2 „
15 „ „ „ 3 „

Pri večkratnem tiskanj se
ena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišтво
(adm. nistracija) in ekspedicija na
Florijanske ulice h. št. 19.

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ 50 „

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 „ 20 „
za četrt leta . . . 2 „ 10 „
V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožni ulici
št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Nade in zmote grofa Taaffeja.

Po vsem vedenju ministra Taaffeja in njegovih drugov, po vsem pisanju vladi prijaznih listov nam je toliko soditi, da je vsa modrost vladna zapopadena v besedi „coalition“. Ne vemo, kako bi se ta beseda najbolje v slovenski jezik prevedla; v Kranji bi rekli: „vsak pol“. Taaffe hoče, da bi vsaka stranka pol odjenjala, in on jej hoče potem pol od tega dati, kar zahteva. Razumno je, da se bo s tako politiko obema strankama zameril, da pa nobene ne bo zadovoljil. Upali so mnogi, da bo Taaffe sledil stopinjam Hohenzwartovim, da se bo z obema nogama postavil na naše stališče, in tudi mi smo dolgo gojili to nado. Po vseh dosedajšnjih izjavah pa moramo soditi, da Taaffe ne mara za „pravno“ stranko, ampak on hoče imeti „državno“ stranko, to je, neko zmes iz zmernih federalistov; in čeravno so mu ustavoverci že dostikrat povedali, da se z njim v nobene dogovore ne spuščajo, vendar jih ne neha k sebi vabiti v svojih listih. Tudi na Tirolskem je Taaffe kot ces. namestnik tako „državno“ stranko koval, da bi prekeratil po nji prepad, ki je zijal med katoliško in liberalno stranko. Pa tam mu je popolnoma spodletelo; dobil je kake tri moze blizu Innsbrucka na svojo stran, iz katerih se je cela dežela norčevala. Kdor je namreč bel, ne more in noče ob enem na pol črn biti. Zdaj poskuša Taaffe podobno politiko v veliki meri, za celo državo; malo je upanja, da bo imel tukaj več sreče. Tiste „državne“ stranke, o kateri sanja, in ktera bi se nabrala iz raznih klubov, in sicer od

samih takih mož, ki bi nekoliko svojega programa popustili, tiste stranke pač ne bo vkup spravil. Tudi nam še nihče ni povedal, kake cilje, kak program naj bi imela ta „državna“ stranka. O narodni ravnopravnosti vladni listi kar molče, da bi ne splašili s tem ustavovercev, ki so jim najbolj na srce prirašeni.

Ako nam pa v tem oziru ne mislijo dati naših pravic, potem si ni treba domišljevati, da bodo naši poslanci v tisto „državno“ stranko stopili, razun Winklerja morda bodo vsi drugi stopili, če treba, tudi v opozicijo zoper vladno, ako bi se ta združila z ustavoverci. Enako bodo postopali Čehi. Ako nam pa narodne pravice dačó, ne bodo pridobili za se ustavovercev, ki že zdaj vpijejo o zatiranju nemštva, ko vlada še prav z ničem ni kaj tacega pokazala, kar bi dišalo po narodni ravnopravnosti. Ustavoverci nečejo vlade z drugimi deliti, oni hočejo sami vladati, zato jih v nobeno koalicijo ne bo spraviti mogoče. Le kakih 10 mož zna vlada na svojo stran dobiti iz takozvanih ustavovercev, in zavoljo teh desetih naša stranka ne bo svojega programa spreminjala, kakor Taaffe želi, — principus obsta — principov ne bo zatajila zaradi kompromisa, o katerem ustavoverci nič slišati nečejo.

Noben ustavoverec ni tako pravičen, da bi nam privoščil popolno narodno ravnopravnost, da bi prepustil katoliški cerkvi vse njene pravice do šole in do zakona; nasprotno pa ti stega, ki bi se več ne poganjal za narodne pravice, ki bi odobral brezverske šole in civilni zakon, naša stranka ne bi mogla več med svoje šteti. Če tedaj „Presse“ in drugi

oficijozni listi pišejo, da se bo med zmernimi elementi raznih strank dobilo zadostno število takih mož, ki bodo osnovali novo med ekstremi stoječo stranko, ktera bo večino imela in vladati zamogla, — moramo mi pač zelo dvomiti, da bi se to kedaj doseči dalo; in če Taaffejeva politika nema druge vodilne ideje, in če hoče pri tej tudi ostati, potem moramo obžalovaje reči, da se Taaffe ne bo dolgo vzdržal na ministerskem stolu.

Ustavoverna stranka je dogospodarila, vsi narodi so je že sili, kakor so pokazale volitve, in bi pri bolj pravičnem volilnem redu še bolj jasno pokazale; njeni grehi so že dosegli svojo mero; čemu tedaj toliko prilizovanja nasproti tej stranki? čemu se jej dá večina v ministerskem svetu? čemu se jej ponujajo še ostali ministerski sedeži? čemu se jej ponuja večina v parlamentu in vlada nad državo, ako bi le nekoliko odjenjati hotela?

Naša stranka ima večino in ima lahko zdatno večino, ako le vlada hoče; vlada vidi, da jej ustavoverci boj napovedujejo in da jej vsako pomoč odrekajo; naj jih pusti pri miru, naj se na našo stranko nasloni, in naj jo skuša še bolj ukrepiti, kar je vladi zmirom lahko mogoče! Naša stranka zastopa ogromno večino prebivalstva, ljudstvo je za nami, in ne za ustavoverci, vpitje ustavakov tedaj nikakor ni nevarno, na nje se ni treba prav nič ozirati. To bi bila edino pametna politika za grofa Taaffeja, in poprijeti se je bo moral, ako hoče še en čas minister ostati.

Želeti bi res bilo, da se državni zbor kmalo snide, ker tam se mora položaj zjasniti,

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

IX.

Morebiti misli kdo, da bomo šli tako počasi naprej, kakor dozda, in da konca teh črtic marsikteri izmed bralcev se včakal ne bo. Ne, ne, prvi klanec smo že premagali, zdaj smo na ravnem potu in bomo šli hitreje naprej.

Rekel sem že, da sem zdaj bil na nemškem potu. Pač me je še učenje branja slovenskega toliko trpinčilo, kakor novince pri vojaki vaje v hoji, ker sem znal pač že brati, a ne še „puštibirati“ in tudi vejice, pike, vprašaja in klicaja nisem posebno rešpektiral; vendar sem se tudi tega tako naglo naučil, da sem imel časa, učiti se tudi nemški, k čemer mi je daljal učitelj radovoljno navod. Razen mene se je poprijela nemščine tudi Franca na veliko veselje svojega očeta, župana, pa je slednjič zaostala in vse se je tako zahantalo, da se je komaj črk naučila, drugega nič, in čeravno bi bilo oče rad plačeval za posebni poduk, je slednjič sam učitelj sprevidel, da nič ne bo, in jo popustil.

V drugih predmetih: računstvu, pisanju, in krščanskem nauku sem tako napredoval, da

sem imel domá „dušno pašo“ kmalu vso natakunjeno s podobicami, ktere sem dobival od gospoda kaplana za „znamke pridnosti“ in tudi od gospoda župnika, kedar so prišli v šolo kaj poslušat. Od učitelja sem dobival le pohvalo in sem postal naglo „obermustersilar“, da sem zapisaval imena pred šolo nemirnih na tablo, kar je tako zaznamovanim vselej neslo „štaberl“ ali pa klečanje. Skoro noben dan ni bila tabla prazna, največkrat pa je bil na nji Kadivčev Matevž, ker sem ná-nj zmiraj najostreje pazil. Pri družih sem bil zelo nepristranski in tudi ne preoster, rešpekt sem pa imel pri vseh, tudi pri dekletih, ker je moja beseda pri učitelji več veljala, ko vseh drugih skup. Le Franca je obnašala se nekoliko predrzneje in včasih se obračala nazaj ter drugim jezik kazala, česar pa jaz nisem vedel, ker sem takrat vselej v drugo stran gledal, drugače bi bil tudi njo zapisal. To se je bilo pa enkrat vendar preveč čitno zgodilo in ko je vendar nisem zapisal, ampak samo zažugal jej, da jo bom, če to še enkrat stori, se vzdigne Kadivčev Matevž in zaupije:

„Že vem, zakaj France ne zapišeš. Bom že učitelju povedal.“

„Zakaj?“ — zarežim mogočno. „Povej, če ne, boš precej na tabli.“

„Zato, ker ti kruha nosi. Misliš, da ne vem?“

To sumničenje moje nepristranosti mi zapodi kri v glavo, roko prime krč in predno se zavem, je že zopet Matevž na tabli zapisan.

„O, naj bom, naj, bom že povedal, zakaj sem“ — renči Matevž in sede v klop, kjer nasloni glavo na obe roki.

„Hihi“ — se posmehuje Franca — „vidiš, Matevž, zdaj boš pa ti dobil. Mene ne bo zapisal, ne, ne!“

„Zakaj ne?“ — zarežim jaz zdaj takó razjarjen, da bi bil zapisal celó učitelja samega na tablo; — „le tiho, Franca, še eno reci, pa boš tudi ti tukaj, sem že tak.“

„Kaj? ti boš mene zapisal, mene?“ — se togoti Franca — „ti berač ti, tvoj oče še svoje hiše nimajo.“

To mi je bilo zadosti in brž stoji Franca imé s kolikor mogoče debelimi črkami na tabli. Ko Franca to zagleda, se vsa divja zakadi proti meni, a ta hip se odpro vrata in učitelj stopi v sobo. Se vé, da je brž vse tiho, le Matevža tiho posmehovanje je slišati z zadnje klopi.

in vedeli bomo vsaj, pri čem da smo z novo vlado, in kako daleč nam hoče ona nasproti priti. Izvedeli pa bodo tudi Taaffe in tovarši njegovi, kak vetër piha po zbornici, in znali se bodo po tem ravnati. Zato vsak dan željao pričakujemo, kdaj se bo parlament sklical.

Sloga dosežena!

Včasih smo se prašali: ali zamore iz Dunaja za nas kaj dobrega priti? Zdaj pa prihaja vendar iz Dunaja za nas jako važna in vesela novica, da so se zastopniki raznih dežel in narodov, ki pripadajo h konservativni stranki, porazumeli zaradi skupnega programa. Konferenco je sklical grof Hohenwart, in vdeležili so se je Čehi Rieger, Lobkovič, Clam-Martinic, Gregor Jul, Zeithammer, Poljaki Groholski in Čartorijski, Slovenec Gödel-Lannoy, in katoliški Nemci Lichtenstein in Liebnacher.

Sklenilo se je, da ima cela prejšnja opozicija, in sedajna večina predstaviti v zboru le eno samo avtonomistična ali desno stranko. Zunaj zbora se zna iz nje več klubov narediti, pa ti klubi morajo ostati v zvezi med sabo, tako da zmirom cela stranka vé, kaj se v tem ali onem klubu sklepa. Govori se o treh klubih in sicer klub pravne stranke pod Hohenwartom; ta bi obsegal sedajno pravno stranko brez Moravcev, tedaj Tirolce, gorenje Avstrijce, Štajerce, Slovence in Dalmatince; drugi bi bil česki klub vodstvom Riegera, h kateremu bi pristopili vsi česki moravski poslanci in tudi velikoposestniki; tretji pa bi bil poljski klub pod vodstvom Smolke.

Konečno se je sklenilo, da se ima sedajna vlada podpirati, dokler bo vladala v konservativnem in avtonomističnem smislu (dokler bo branila vero in narode).

Dunajski listi so kar preplašeni: to, kar so oni vedno kot nemogoče proglašali, da bi se namreč desna stranka zamogla zediniti v skupnem programu, to se je vendar doseglo. O drugih nismo dvomili, pa zaradi Poljakov smo se tudi mi bali, da bodo hodili svoje pota, ker že od nekaj omahujejo med centralisti in federalisti. Tako pa, ker so Poljaki odločno stopili na našo stran, je naša večina v držav-

nem zboru gotova, in smemo njega snidenje z veselimi nadami pričakovati.

Ustavoverci se nadejajo, da bodo vsaj tisti poslanci, ki so bili po časnikih kot ustavoverci proglašeni, vsi stopili v opozicijo proti vladi, kakor je bilo v Lincu sklenjeno, in da se bodo s to veliko stranko dale ministerstvu mnoge ovire stavljal. Pa tudi ta nada jih bo goljufala. Mnogi iz velikega posestva voljeni poslanci, ki so že prej z vsako vlado glasovali, bodo tudi zdaj ločili se od drugih ustavovercev, in morda napravili zopet svoj klub, kakor so ga že imeli, in s tem klubom se bo govoriti dalo.

Baron Žvegel ki pri shodu v Lincu ni hotel nič opraviti imeti, gotovo v svojih nazorih ne bo osamljen ostal; goriškega poslanca Winklerja smemo tudi vsaj na pol med naše šteti. Sicer pa je še mnogo drugih od vlade odvisnih poslancev, kateri bodo bržkone, ločeni od ustavovercev, svoj klub ustanovili. Tako sme vlada na vsak način računati na večino, ter bo lahko našim željam vstregla, ako bo le hotela.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 22. septembra.

Nemške liberalce je hudo osupnila vest, da so se konservativci združili. Pred kratkem so se že tolažili, da bodo Mladočehi in Poljaki delali samostojno politiko na škodo konservatizma, a zdaj, ko so tudi poslali svoje zastopnike k kongresu desne stranke je zanje vse upanje, ki so ga stavili na notranji razpor konservativcev izgubljeno.

Kdaj se **državni zbor** snide, ni znano pravijo da začetkom oktobra. Zdaj je že toliko kot gotovo, da tudi Čehi pridejo v državni zbor. To bo prvi državni zbor, od začetka ustavne dobe v Avstriji, v katerem bodo zastopani vsi avstrijski narodi. Začetkom ustave so se ga izogibali Benečani, potem Madjari in Čehi. Benecija je od Avstrije odtrgana, Madjari so dobili svojo skoro samostojno državo, ter so tako iz našega parlamenta izločeni, s Čehi so se pa pogodili. Dolgo je trajalo preden se je uvedla ustava v Avstriji. Koliko so v tem času pretrpeli Slovani? Koliko je imelo cesarstvo škode od notranjih prepirov.

Ker je se okupacija **novobazarskega** okraja brez boja izvela ter je prebivalstvo Bosne in Hercegovine mirno, nameravajo okolo 8000 mož iz Bosne domu poslati. Zadnji čas, ker bilo, kakor oficijalni časopisi poročajo, nekaj nemirov blizu Nevesinja v Hercegovini, a kaže, da so brez daljnih nasledkov poravnani.

Pri volitvi kmečkis občin Sinj-Imoschi-Marcara v Dalmaciji je bil vodja narodnih Dalmatincev enoglasno izvoljen. Znano je, da je, ta poslanec bil v drugem dalmatinskem okraju propal, ker so mu bili pravoslavni nasprotnega kandidata postavili in izvolili. Mi smo takrat obžalovali **Klažev** propad. Po povolitvah se je pa bila vnela velika zdražba mej dalmatinskimi Hrvati in Srbi, eden drugemu so očitali, da edinost kale. Zdaj, ko je Klažev zopet izvoljen in so se avtomisti vseh avstrijskih dežel sporazumeli, želimo, da bi se Srbi in Hrvati tudi sprijaznili, da bi ne bilo prepira mej avstrijskimi Slovani.

Moravski deželni poslanec **dr. Kusy** je bil 16. t. m. sklical svoje volilce v Preravo na shod, tam naglašal vzajemnost mej Českimi in moravskimi slovanskimi poslanci in zatrjeval, da česki in moravski Slovani osnujejo skupen klub.

O ministerstvu Taaffejevem

so vsi listi edini, da se mu ne bo posrečilo, postaviti vladno stranko v parlamentu iz zmernih mož vseh raznih strank. Zdaj mu ne ostaja družega, ko nasloniti se na eno ali drugo obeh velikih strank. Ustavoverci ga nečejo, tedaj mu ostane le še ena pot, namreč popolnoma okleniti se naše avtonomistične stranke. Ustavoverci mislijo, da bodo s tem kaj pridobili, če Taaffeja vržejo, pa stvari zdaj takó stojé, da ne bo Herbst naslednik Taaffejeve, ampak Hohenwart. Ta bo državni zbor razpustil, in z vladnim vplivom pridobil si dvetretjinsko večino, takó da bo vse lahko dognal z njim, kar našim potrebam ugaja.

Vnanje države.

Nekdo je mislil **turškega** sultana napasti v njegovi palači; pa ga neso vjeli. Tako poročajo nemški časopisi. V Carigradu nič posebnega.

Največ hrupa napravlja prihod kneza **Bismarka** na Dunaj. Veselé se ga vsi nemški

Po molitvi pogleda učitelj na tablo in bere najprvega Matevža.

„Ti kerle ti, že zopet. Sem pojdi, le urno“ — veli učitelj.

Matevž pride in prejme svoj del s „štaberlom“, a ta pot s čudno vdanostjo, še črnilni, čeravno je navadno strašno rjovel.

„Tu boš stal vso uro“ — gromi učitelj dalje in ga postavi za tablo; — „kdo je pa še zapisan, da ti bo drušno delal?“

In vstopi se zopet pred tablo in pogleda na-njo.

„Kaj? Je li res? Franca? O — o!“ — se čudi in gleda njo in mene, — „kaj si pa naredila, Franca?“

„Nič“ — odgovori ta kljubavo.

„Nič? zakaj si jo pa zapisal?“ — se obrne učitelj proti meni.

„Nagajala mi je in rekla, da sem berač, ker moj oče nimajo svoje hiše“ — odgovorim jaz z glasom čutilo notranjega nezasuženega razžaljenja kazajočim.

„Franca, Franca“ — reče, na to učitelj s svarečim glasom — „tega ne smeš več storiti. Kakor ni tvoja zasluga, da imajo tvoj oče svojo hišo, tako tudi njegova krivda ni, da je

njegov oče nimajo. Za danes ti bodi prizaneseno, a drugič ne več, le varuj se!“

S tem je bila moja avtoriteta v šoli priznana, ker celó županova Franca proti meni ni bila nič. Nasledki niso bili zame posebno hudi, Franca se je nekaj časa kremžila, pa se je vendar zopet sprijaznila z mano.

Tako je šlo vse leto, jaz nisem vključil snegu, mrazu in dežju zamudil nobene ure, oče me domá niso posebno k delu priganjali, ker so rajši videli, da sem se učil — posebno nemški, ker to jim je veljalo za jedro vse učenosti, materi pa za pripomoček do belega kruha in morda še celó do pečenke, ktere še nobeden izmed nas nikdar pokusil ni in smo o nji le slutili, da mora nekaj posebno dobrega biti. Kneftra pri meni ni več pela, pač pa je brat prišel na vrsto za-njo. Šolsko leto se je tako bližalo koncu. Jaz se tega nisem nič kaj veselil, ker sem vedel, da zá-me bodo počitnice na čevljarskem stolu, naj že izdelam šolo kakor koli. Zato in ker sem se bil učenja poprijel z velikim veseljem, sem prav tužno gledal, ko pride učitelj in naznani, da bomo čez mesec dni imeli javno skušnjo, h kateri bo prišlo toliko in toliko posvetnih in duhovnih gospodov, pa tudi starši, da bodo videli in sli-

šali, kaj smo se naučili. Pri tem naznanilu pa je učitelj razvil iz papirja dve tanjki, a veliki knjigi: eno z rudečimi in pozlačenimi, drugo pa s črnimi platnicami. Mi vsi rado vedni gledamo, kaj bo s tega, a on nam prične razlagati:

„Vidite otroci, to so dvoje bukve: ene zlate, druge črne. V prve bom zapisal pridne, v druge pa poredne in lene, da jih bodo pri skušnji vsi lahko brali v njih. Oboje bukve se bodo potem hranile in kedar bote veliki, bote še lahko dobili sebe zapisanega v njih.“

Da-si mene ni prav nič skrbelo, da bi ne prišel v zlate bukve na prvo mesto, bil sem vendar nekako nemiren. Začele so se priprave za skušnjo in učitelj me enkrat pridrži v šoli in reče:

„Morebiti da boš ti prvi. Za skušnjo se pa moraš vendar kaj posebnega naučiti, kar boš dobro z glave znal, — kaj nemškega.“

Čeravno sem nemških besedi pri branji in pisanji le malo naučil se, me vendar to ni ostrašilo, saj sem še par let prej naučil se latinskih molitev za ministriranje, od katerih nisem nobene besede razumel. Zato rečem učitelju, naj mi le pové, kaj se imam naučiti, pa se bom naučil.

avstrijski liberalci, Velikonemci. Govori se o avstrijsko-nemški zvezi. Le oficijozni tajé vsako politično važnost tega prihoda. Mi Slovani se ga pa ne veselimo; nas je skušnja izučila, da iz Nemčije za nas nič dobrega ne pride.

Vest, da se snide shod knezov **balkanskih** držav v Nišu se pa preklicuje, ker bi ne bilo to Avstriji povoljno. Srbski knez baje namerava priti na Dunaj. Kakor kaže se važne stvari gode v diplomaciji, katerih zdaj ne moremo premeriti. Shod ruskega in nemškega vladarja, shod avstrijskega in nemškega kanclerja prihod Bismarkov na Dunaj itd. so stvari gotovo ne brez pomena.

Zadnji dogodki v **Afganistanu** zeló skrbe Angleže. Imajo premalo vojne zbrane, da bi brzo mogli pokoriti uporne Afgane. Vsaka zamuda je pa velika škoda za Anglijo, posebno ker se zima bliža. Vsaka vojna zguba v Afganistanu bi utegnila omajati vero v nepremagljivost Angležev med Indijci. Potem je pa v Indiji gotova vstaja, ktera bi bila konec angleškega gospodstva v Aziji. Tudi ne vedó, kaj z Afganistanom početi. Kar tako vsiliti eno novo poslanstvo, kakor zdaj, ne kaže, tudi bi bil težko kateri angleški oficir pripravljen, nesti v Afganistan glavo pod kij. Če pa Afganistan prisvoje, pa pridejo v konflikt z Rusijo, ker Afganistan po dogovoru spada v neutralni pas med ruskimi in angleškimi posestvi v Aziji. Če Angličani prisvoje Afganistan, gotovo potem tudi Rusi Turkustan, sovražnika bi potem stala drug drugemu nasproti in kmalo bi prišlo do odločne vojske med Rusi in Angleži v Aziji. Ker Angležem pokorni azijski narodi niso bog zna, kako zadovoljni z vladó, bi Rusom jih ne bilo težko k ustaji naščuvati in tako bi se Angleži prej ali slej morali umakniti z azijskega ozemlja. To bi pa mnogo škodovalo angleški trgovini in obrtniji in imelo jako žalostne nasledke za angleški naróo. Če privoz žita in pavole iz Indije v Anglijo zabrani ali le omeji, grozi Angležem lakota in obrtnijska kriza v domovini.

Ni se čuditi, če bo ta katastrofa imela tudi velik upliv na notranjo angleško politiko zlasti pri bodočih volitvah. Angleški narod je kramarski narod ter sledi le za dobičkom. Zato ni verjetno, da bi Angleži odobrovali politiko sedanjega kabineta, ker v tako nevarnost spravlja angleške interese. Verjetno je, da se narod odloči za liberalno stranko pri volitvah. Iz slovanskega stališča se mi take premembe moramo le veseliti, ker angleški liberalci so bili vsaj včasih Slovanom pravični, konservativci nikdar.

Ruski listi pišejo še vedno zoper Avstrijo, ter jej zavidajo pridobitve na balkanskem polotoku. Iz slovanskega stališča, na katerem hočejo tudi Rusi stati, pa to ni nobena nesreča; nasprotno bi bilo še želeči, da si Avstrija osvoji še Srbijo, in če mogoče tudi Bolgarijo, ker potem postane Avstrija slovanska država, in Madjare imamo potem v kleščah, da se niti geniti ne bodo mogli. Rusija je velika zadosti, in se še vedno širi v Aziji; ako ne hrepeni po svetovnem gospodarstvu, nema poklica, širiti se še na zapad. Ako v Avstriji Slovani prevlado dobé, živeli bodo z Rusijo v prijaznosti; interesi obeh držav se nikjer ne križajo, zato je tudi vojni krik zoper Rusijo, ki ga nemški liberalci ženó, nepotreben in le tako razumljiv da hočejo vse slovanstvo potlačiti, kar se bo dalo le s polnim ponižanjem Rusije doseči.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 20. sept. Ta jih bo rešil! Kdo? No, Bismark. Saj danes pride na Dunaj, in vsi frfofungstrajarji, kamor spadajo vsi prusaki, potomci Abrahamovi, prostomavtarji, opičarji, nemški kulturonošci itd., mu velikansko slavo pojó, pozdravljajo ga kakor rešitelja iz rok slovankih reakcionarjev. Vsi nemškutarji, kruhoborci in renegati vsake vrste, švindlerji in grúnderji, ki so se že tresli pred novo dobo Taaffejevo, ko ima zopet pravica in poštenje do veljave priti, pričakujejo, da jih bo Bismark rešil, da bo on rekel tisto mogočno besedo: proč z njimi! in Taaffe, Falkenhayn, Pražak bodo zleteli z ministerskih stolov, kakor listje, če veter potegne. Na znotraj nemška centralizacija, na zunaj zveza z Nemčijo in vojska zoper Ruse, to so politični ideali te stranke, in vse to, upajo, jim bo Bismark prinesel na Dunaj.

Verjetno ni. Pa recimo, da bi bilo res, kaj je potem? Kako dolgo se zamore še vzdržati na krmilu nemška centralizacija? Ali se ne bo s tem vsak parlamentarizem nemogoč naredil? Slovani, že siti vednega brezvspešnega čakanja in vednega pritiska, bodo državno zbornico zapustili in vsako ustavnost nemogočo storili, potem naj gre, kakor hoče!

Če izstopijo s Čehi še Slovenci Moravci in Poljaki, kaj bodo potem počeli nemški centralisti, ker niti sklepni ne bodo? Taka doba, kakoršna je bila Lasserjeva, ne bode nikdar več, to naj si le zapomnijo nemškutarski kričarji!

In kaj hočejo z vojsko zoper Rusijo? Ali je res zmaga pruska tako gotova? Kaj pa, ko bi bili Prusi od Rusov in Francozov prav pošteno tepeni, ali bo potem za Avstrijo sreča, da stoji na strani Nemcev in da mora z njimi vred trpeti?!

Zadoje dni so nekaj čenčali, da postane Andrassi pri nas „državni kancelar“, kakor je Bismark na Nemškem. Za Bismarka bi bilo to kaj pripravno, ko bi potem po svojem „prijetelju“ Andrassyu celo Avstrijo vladal. Ali ima res že Bismark v Avstriji več besede, nego cesar Franc Jožef? Če človek premisli in vidi, kako se dunajski listi pred Bismarkom po trebuhu plazijo, bi res skoraj verjel to!

Pa, hvala Bogu, večina državnega zbora je zdaj naša, je avstrijska, ne pa prusijansko-nemška; ta večina ima tudi še nekaj besede, in vedela bo, kaj ima vladi povedati, če bi se res kaj tacega snovalo, kakor si prusijanski listi obetajo. Če Nemce koža erbi, naj se le sami lotijo Rusa, mi Avstrijanci jim ne bomo pomagali!

Iz Celja 20. sept. ☺ (Dvojni samoumor — popravek.) Včeraj — v petek 19. t. m. — sta se s cijankalijem ostrupila na tukajšnjem pokopališču: Rauscher, mestni uradnik in posestnik z Maribora in Henrijeta Zakušek. Rauscher je oženjen ter oče več otrok; toda ženo je zapustil in znanje imel s Henrijeto Z. — Ko so nju na pokopališču ležéča našli, bila je vsa zdravniška pomoč že prepozna. R. je zapustil dvojno pismo: eno tukajšnjemu mestnemu uradu, drugo pa farnemu predstojništvu v Celji, v katerem naznanja, da je l. 1877 iz katoliške cerkve izstopil; zdaj pa prosi, „naj bi ga vendar nazaj sprejeli in na katoliškem pokopališču shranili z njegovo tovaršico vred; vsaj je bil in ostane v srcu zmirom katoličan.“ Pismo je datirano 17. sept.

Iz Kupresa, 15. septembra. (Ogenj v Livni, tukajšna jesen, ogenj po gojzdih, medvedov lov, živinski roparji.) Po službenih opravilih sem bil zadnji dan p. m. v Livni;

že na Boroviglavu tje grede zapazim velik dim, kar pa nisem mogel natanko razločiti, kaj da je. Prišedši v nižino kazal se je po malo že plamen, in ko dospem na pogorišče, bilo je pet „kučah“ (hiš) že prah in pepel. Prvo vprašam po vzroku in zvem, de so v hiši „kadije“ (okr. sodnika) že proti jutru kavo kuhali, in tako zasmodili. Tu je bilo videti tudi čudno vedenje pri ognju. Kristjanov ni šel noben blizo rekoč: „neka pogóri vrag turški,“ bilo je namreč v turškem predmestju, Turčini sami pa tudi ni eden ni prijel za kako orodje, in ako je bil moran od vojaka, rajši se skril, ko branil svoje imetje, kak vzrok torej? Prvič je bil 30 dnevni turški praznik in post Ramazan-Bajram, v katerem časi Mohamedan po dnevi ne je, ne pije, ne dela, z eno besedo nič, o mraku se pa prične „žrenje“ v jedi in pijači do jutra; drugič ima Turčin toliko zaupanja v svojega „Alaha“, da kar mu je namenjeno, je neodvržljivo, torej hiša se je užgala, ubraniti je ni več mogoče. Tudi ni noben tarnal za zgubo svojega pohištva; samo „Bule“ (turške gospe) so milovale na pretegaj delajoče vojake, rekoč: „Bože dragi! koliko se ovi askeri trude“, bilo je pa tudi potreba, ker nevarnost je pretila celemu predmestju.

Tukajšnje vreme pričue že mrzlo postajati, bati se je zime, ktera je tukaj huda, ker ni nobenega zavetja, in burja ima po ravnini prost tek. Žito in mrvo so ljudje spravili in vidi se, koliko imajo, davke plačajo vse v pridelkih, in sena stoji pred mestom, da je kar strmeti, in ravno toliko žita v „Hambaru“ (magazinu.) Enako pri živini, ko jo priženejo „čobani“ (pastirji) zvečer domu, bi skoraj števila ne našel zanjo. Pri vsem tem so pa eden veči revež ko drugi, ni namreč trgovine v tem.

Žalostne reči se tudi gode po tukajšnjih gojzdi, skoraj vsak teden se vidi plamen v njih, za gašenje se vedno izposlavajo patrole, ktere priglanjajo ljudi. Koliko lepega lesa na ta način pogine, je groza, ker gozdi so tu zaraščeni, da človek skoz ne pride. Kako to pride, še vkljub vsem preiskavam ni znano, ali najbrže je zločinstvo.

Zadnjič pride neki kmet tožit, de mu medved v oves hodi; brž so se odbrali lovci nanj, kateri so ga iskali cel teden po gojzdi, a brez vspeha. Druge divjačine je blo dosti, tudi njegov sled in ostanki so se videli, ali morebiti ga je ravno tisti kmet že ubil, in kazal potem njegovo pot, in se tako najlepše opravičil. Pred par dnevi pride se tudi drugi kmet jokati, de so mu trije roparji pretepli sina in odgnali dvajstero glav govedine; to je bil pa že cel „alarm.“ Hitro gre na mesto 15 mož, 3 žandarji in dva husarja, kateri so drugi dan našli vso živino v gojzdu, toda roparjev ne.

Takih in enakih slučajev manjšega pomena pride vsaki dan koji na vrsto, tako da ni miru; veliko jih je tudi neopravičenih, ker ljudje se na vsak način trudijo, eni se nam prikupiti, a drugi pa da nas peharijo in vznemirjajo, ker hudobij so vsi polni.

Domače novice.

V Ljubljani, 23. septembra.

(G. Nolljev pogreb.) V soboto so pokopali Gottharda Nollja, ki je bil sè strehe padel in tako prezgodno smrt storil, komaj 28 l. star. Kako je bil rajnci priljubljen, je kazal velikanski pogreb. Obsuli so ga kar s cvetlicami in venci. Velika množica, gotovo dva do tri tisuč ljudi, se je pogreba vdeležila, med njimi požarna straža z godbo, slovenski pevci

delavsko društvo in narodni krogi ljubljanski, ki so skazali s tem priznanje Nolijevi rodbini, katera je bila vedno odločno narodna.

(Samomor.) H. sluga pri deželnem odboru v Ljubljani je obesil sinčka in potem še samega sebe. Mož je doslužil vojake, in bil je že po drugi ženi vdovec. Kaj ga je napeljalo do tega ostudnega dvojnega zločina, nam še ni znano.

Razne reči.

— „Jadranski glasovi“ Hajdrihovi so ravnokar zagledali beli dan in se že razpošiljajo. Prosi se vse gospode naročnike in zlasti študente, ki so na počitnicah, naj bi blagovolili naznaniti svoj naslov, pod katerim žele dotični iztis prijati, g. V Kosovelu v Černicah pri Gorici.

Srbska statistika. Staro srbsko zemljišče je znašalo 687 kv. milj in štelu 1.352.000 prebivalcev. Na berlinskem kongresu je Srbija pridobila 210 kv. m. in 280.000 prebivalcev, tedaj ima zdaj 897 kv. m. in 1.600.000 prebivalcev, med katerimi je 127.540 Rumuncev, pa tudi nekaj Ciganov, Nemcev, Judov, Grkov in Bolgarov. Srbski budget leta 1875 je kazal 35 milijonov grošev dohodka in 34½ milijonov stroška. Knez je dobival 1.200.000 grošev (pijastrov) na leto. Turkom so plačevali vsako leto 1.176.255 grošev. Do vojske l. 1876 Srbija ni imela dolga, temveč še nekaj gotovine. Vsled vojske je zlezla v dolgove in tako tudi v tem oziru stopila v vrsto modernih držav; upati hočemo, da se tega dolga v mirnih teh časih zopet iznebi.

— Za tiste, ki ruski znajo. Ravnokar je izšel prvi zvezek rusko-nemškega slovarja Pavlovskega in Rigi v drugi izdaji. I. zvezek, ki ga obsega 1100 strani, stane 5 rubljev 50 kopék; drugi zvezek izide prihodnje leto. Nedavno je izšel tudi angleško-ruski slovar. Francosko-ruski slovar od Makarova stane 5 rubljev. Slovansko blagotvorniteljno občestvo v Petrogradu pripravlja obširno in popolno izdajo srbsko-ruskega slovarja.

— Ženske šole za gospodinjstvo. V Riegi na Ruskem so že odprli šolo za gospodinjstvo, in v Petrogradu ter po drugih ruskih mestih mislijo napraviti tudi take šole, da se bodo dekleta kuhali, šivati, gospodariti itd. učile, ter se izobraževale za svoj poklic, ne pa odtujevale se mu, kakor se pri nas godi s ženskimi pripravnicami, s sprejemanjem v pošne in telegrafske urade itd.

— Prokopu Choholovskemu, lepoznavskemu pisatelju, so Čehi nedavno postavili spominek, ki ga je izdelal mladi kipar Prohaska v Karlinu. Pokojni pisatelj (1819—1864) je bil slaven novolist, posebno je lepó slikal ljudi in značaje jugoslovauske. Iz tega namena je leta 1840 nalašč potoval po Dalmaciji in Črnigori.

— Sleparija z doktoratom. Znano je, da razna nemška vseučilišča sleparijo s podelitvijo doktorskih diplomov. Ti se dobé brez posebnega truda; če je kdo le kaka dva semestra poslušal tri stroke, ali pa še tega ne. Brez velicega truda si je mogoče pridobiti toliko znanosti; ko likorje nemški profesorji za doktorat zahtevajo, posebno radi skoz prste pogledajo pri inostrancih. Na Ruskem so taki diplomí do zdaj veljavo imeli; zdaj pa jim misli ruska vlada vsako veljavo vzeti, ker vidi, da se na Nemškem narejeni doktorji nikakor ne morejo meriti z onimi, ki pridejo iz ruskih visokih šol.

— Košut o judih. Nek srbski profesor je govoril s Košutom. O Andrassyu misli

Košut, da ne bo odstopil, temveč da bo kmalo zopet stalno prevzel vodstvo zunajnih zadev. O judih pa je rekel slavní revolucionar, da se jim polna politična enakopravnost tako dolgo ne sme dovoliti, dokler se sami ne spojiijo popolnoma z narodom, med kterega se naselí. Na Francoskem in Laškem se judje ne ločijo od drugih ljudi po ničem, ko samo po veri. Drugače pa je na Ogerskem, Srbskem in Rumunskem. Tam se ne smatrajo za Ogre, Rumunce ali Srbe, tudi ne govore deželnega jezika, ampak se poslužujejo večidel nemščine in se v teh deželah le mudijo zaradi dobička, sicer pa za dotične narode ne marajo in svoje politične pravice zlorabijo le v sebičen namen, ter skušajo na postavodajo toliko vplivati, da je njihovim spekulacijam ugodna. — Košut tedaj odobruje postopanje rumunske vlade nasproti judom.

— Jetike ne bo več! Profesor Prokop pl. Rokitsky v Innsbrucku na Tirolskem naznanja svetu, da je iznašel gotovo zdravilo zoper jetiko (pljučno tuberkulozo), in to zdravilo je benzovokisleni natron. Na več bolnikih, ki so bili že proti koncu, skazalo se je to sredstvo kot izvrstno, ker so v kratkem času ozdravili.

— Velikost ljudi. Dr. Weissbach v Carigradu je po raznih podatkih sestavil srednjo rast različnih narodov. Visokost je v metrih: Mavri 1757 m., Kafri 1753 m., Norvegi 1728 m., Šojlandci 1708 m., Angleži 1690 m., Danci 1685 m., Nemci 1680 m., Severni Slovani 1671 m., Lahi 1668 m., Francozi 1667 m., Madjari 1658 m., Rumuni 1630 m., Kitajci južni 1630 m., Avstralci 1617 m., Cigani 1609 m., Japanci 1569 m., Hotentoti 1286 m., Pregled ta ni popolen, in morda tudi nezanesljiv. Ko bi bili južni Slovani zraven, bi morda vse druge zgoraj naštete narode prekosili v velikosti, ker je znano, da so Dalmatinci, Črnogorci, Hercegovinci, Ličani največji ljudje v Avstriji in morda v celi Evropi. Drugi viri imenujejo Patagonce in Miridite v Albaniji za največje ljudi. Severni Slovani so bolj čokasti, pa jih je več okoli prs, ko Nemci ali Angležev.

— Nemška statistika. V deželah denasnega nemškega cesarstva je bilo 1816. leta 24.800.000 ljudi, zdaj jih je pa 42.700.000. Razvidno je iz tega, da se prebivalstvo na Nemškem vsako leto za 0.9% pomnoži. Ni čuda, da jim mora pri takem naraščaji Nemčija pretesna postajati.

— Največja čebelarija je v vasi Beeton v Kanadi. Lastnik Jones ima 620 panjev, v vsakem okoli 30.000 čebel. Konci julija je že pridelal 50.000 funtov medu, in upa, da mu pridne živalice, kojih ima 19 milijonov, do konca leta naneso 70.000 funtov. Letni dobiček znaša 7000 do 10.000 dolarjev.

Kuharica,

izvedena v vsem hišnem oskrbovanji in drugih gospodinjskih zadevah, išče službe, najrajše v kakem farovžu. Več se izve pri administraciji „Slovenca.“ (1)

Ravno pride iz tiskarne deseta popravljen izdaja

Dr. J. Helfertove

„Anleitung zum geistlichen Geschäfts-styl“

z ozirom na vse nove ukaze, vezana 4 gld.

Naročila sprejema

Katoliška bukvarna
pred škofijo št. 6.

Vabilo k naročevanju „SLOVENCA“.

„Slovenec“ velja kakor dozdej:

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto	9 gl. — kr.;
„ „ „ „ pol leta	4 „ 50 „
„ „ „ „ četrt leta	2 „ 30 „
„ „ „ „ en mesec	80 „

V administraciji sprejeman:

Za celo leto	8 gl. 40 kr.;
„ pol leta	4 „ 20 „
„ četrt leta	2 „ 10 „
„ en mesec	— „ 70 „
posamezne številke	— „ 7 „

Po pošti:

Za celo leto	10 gl. — kr.;
„ pol leta	5 „ — „
„ četrt leta	2 „ 50 „
„ en mesec	— „ 90 „
posamezne številke	— „ 8 „

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Za celo leto	6 gl. — kr.;
„ pol leta	3 „ — „
„ četrt leta	1 „ 50 „

List pošljemo vsem dosedanjim naročnikom. Kdor se ne misli naročiti, naj ga pošlje nazaj, ker ga sicer smatramo kot naročnika. Tudi prosimo tiste gospode, ki naročnine še niso poravnali, da bi to storili prej ko mogoče, da tudi mi poravnamo račun v tiskarni.

Naročnina se pošilja najceneje po poštnih nakaznicah (Postanweisungen)

opravništvu,

Stari trg, hiš. 16 štev.

Andrej Schreyer-jevi nasledniki

v Ljubljani, špitalske ulice,

prodajajo v svoji štacuni vse vrste galanterijske robe in igrač, pa tudi koncove (cvrni), izdelke iz volne, trakove vsake vrste; potem kuhinjsko posodo, železne križe za grobove, sploh vse stvari, ki so v hiši ali kuhinji potrebne.

Častiti duhovščini se priporočamo za naročila na svete podobe v katerikoli obliki, rožne vence, mašne bukve in druge v bogoslužji potrebne stvari. (2)

Telegrafične denarne cene 22. septembra.

Papirna renta 67.80 — Srebrna renta 68.90 — Zlata renta 81.25 — 1860letno državno posojilo 124 — Bankine akcije 824 — Kreditne akcije 259.75 — London 117.70 — — Ces. kr. cekini 5.62 — 20-frankov 9.36.

Denarstvene cene 22. septembra.

Državni fond.		Denar.	Blago
5% avstrijska papirna renta	65.80	67.96	
5% renta v srebru	68.90	69.05	
4% renta v zlatu (davka prosta)	81.25	81.40	
Srečke (lozi) 1854. l.	117.25	117.75	
„ „ 1860. l. celi.	126 —	126.50	
„ „ 1860. l., petinke	127.75	128.25	
Premijski listi 1864. l.	157. —	157.50	
Zemljiščine odveznice.			
Štatarske po 5%	99.75	100.50	
Kranjske, koroške in primorske po 5%	96. —	—	
Ogerske po 5%	86.75	87.50	
Hrvaške in slavonske po 5%	87. —	88. —	
Sedmograške po 5%	86. —	86.50	
Delnice (akcije).			
Nacionalne banke	826. —	828. —	
Unionske banke	83. —	83.50	
Kreditne akcije	260.25	260.50	
Nižoavstr. eskomptne družbe	799. —	800. —	
Anglo-avstr. banke	123.50	123.75	
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 gld. a. v.	170.25	170.75	
Tržaške „ 100 „ k. d.	119. —	120. —	
„ „ 50 „ „ „	61. —	63. —	
Budenske „ 40 gld. a. v.	34. —	34.50	
Salmove „ 40 „ „ „	46. —	46.50	
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	36.25	36.75	
Clary-jeve „ 40 „ „ „	37. —	37.50	
St. Genois „ 40 „ „ „	37. —	37.25	
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	32.50	33. —	
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	30. —	30.50	
Srebro in zlato.			
Ces. cekini	5.62	5.61	
Napoleons'd'or	9.36	9.87	